

Wij leven van de wind,

DIE AANRUKT UIT DEN HOGE

en heel het huis vervult,

WAAR KNEIËN ZIJN GEBOGEN.

(Jaap Zijlstra)





Genesis

De schepping

- 1:1-12
Ps. 104:1-14
1:1-2
Gen. 2:4-25
1:1
Job 38:1-39:30;
Ps. 8:1
1:2
Joh. 1:1-3;
Kol. 1:15-17;
Hebr. 1:2-3
1:3
Ps. 33:6;
2 Kor. 4:6;
Hebr. 11:3
1:7
Spr. 8:28
1:9
2 Petr. 3:5
- 1** In het begin schiep God de hemel en de aarde. ²De aarde was woest en leeg; duisternis lag over de diepte, en de geest van God zweefde over de wateren. ³Toen zei God: 'Er moet licht zijn!' En er was licht. ⁴En God zag dat het licht goed was. God scheidde het licht van de duisternis; ⁵het licht noemde God dag, en de duisternis noemde Hij nacht. Het werd avond en het werd ochtend; dat was de eerste dag.
- ⁶En God zei: 'Er moet een uitspansel zijn tussen de wateren, een afscheiding tussen het ene water en het andere.' ⁷En God maakte het uitspansel; Hij scheidde het water onder het uitspansel van het water erboven. Zo gebeurde het. ⁸Het uitspansel noemde God hemel. Het werd avond en het werd ochtend; dat was de tweede dag.
- ⁹En God zei: 'Het water onder de hemel moet naar één plaats samenvloeien, zodat het droge zichtbaar wordt.' Zo gebeurde het. ¹⁰Het droge noemde God land, en het samengevloede water noemde Hij zee. En God zag dat het goed was. ¹¹En God zei: 'Het land moet zich tooien met jong groen gras, zaadvormend gewas en vruchtbomen die ieder naar zijn soort hun vruchten dragen, met zaad erin.' Zo gebeurde het. ¹²En uit het land schoot jong groen op, gras, zaadvormend gewas, in allerlei soorten, en bomen die ieder naar zijn soort hun vruchten droegen, met zaad erin. En God zag dat het goed was. ¹³Het werd avond en het werd ochtend; dat was de derde dag.
- ¹⁴En God zei: 'Er moeten lichten zijn aan het hemelgewelf, die de dag van de nacht zullen scheiden; zij moeten als tekens dienen, voor zowel de feesten als voor de dagen en de jaren, ¹⁵en als lampen aan het hemelgewelf om de aarde te verlichten.' Zo gebeurde het. ¹⁶God maakte de twee grote lampen, de grootste om over de dag te heersen, de kleinste om te heersen over de nacht, en Hij maakte ook de sterren. ¹⁷God gaf ze een plaats aan het hemelgewelf om de aarde te verlichten, ¹⁸om te heersen over de dag en over de nacht, en om het licht van
- 1:14
Sir. 43:6-10;
Jes. 40:26;
Jer. 31:35;
Bar. 3:33-35
1:16
Ps. 136:7-9

(1:1-2:25) Het boek Genesis opent met twee scheppingsverhalen. Dit zijn geen natuurwetenschappelijke, maar wel theologische teksten, die spreken over de relatie tussen God en de schepping. De strak gestyleerde hymne op de 'goedheid' van de schepping (Genesis 1:1-2:4a) behoort tot de 'priesterlijke' traditie (in tegenstelling tot het scheppingsverhaal van Genesis 2:4b-25). God schept het hele universum ('hemel en aarde'). Hierbij ligt de nadruk op de scheppende kracht van Gods woord (God sprak: er moet ... zijn, het is er, zo gebeurt het). De schepping wordt beschreven in een schema van zeven dagen. Het getal zeven wijst op volkomenheid. Eerst schept God de kosmische ruimte (licht en duisternis; het uitspansel met de lucht eronder; zeeën en vasteland). Daarna 'tooit' Hij die ruimte met passende bewoners (de hemellichamen; vogels en vissen; dieren en mensen). Ten slotte 'rust' God op de zevende, heilige dag, de sabbat. Hiermee beschrijft de tekst heel het heelal zoals dat toen bekend was, als goed en door God tot leven geroepen. Kroonstuk op de schepping is de sabbat.

(1:2) *woest en leeg* In het Hebreeuws de woorden *tohoë wabohoe*, 'ongeordende en doodse wildernis'.

(1:2) *geest van God* Reeds bij de chaos is Gods scheppende kracht aanwezig. Het Hebreeuws zou ook kunnen betekenen: 'Een hevige wind joeg de wateren op'. Dat zou behoren tot de beschrijving van de chaos, die ongeordend, vormeloos en zinloos is.

(1:6) *uitspansel* Een soort (geplette) koepel die God tussen de watermassa inschuift, zodat het water boven de koepel in de hoogte blijft hangen. Door de 'openingen' van de koepel valt de regen, bijvoorbeeld de zondvloed, neer.

(1:7) *water onder het uitspansel* Volgens het toenmalige wereldbeeld lag onder de aardbodem een laag water. Via openingen in de bodem kon dat water naar boven komen en vormde zo bronnen en rivieren.

(1:16) *grote lampen* Met name zon en maan. Deze hemellichamen werden in de omliggende landen als goden vereerd. De teksten van het Oude Testament beschouwen ze als door God geschapen.

de duisternis te scheiden. En God zag dat het goed was.¹⁹ Het werd avond en het werd ochtend; dat was de vierde dag.

²⁰En God zei: 'Het water moet wemelen van dieren en boven het land moeten de vogels vliegen langs het hemelgewelf.'²¹ Toen schiep God de grote zeemonsters en al de krioelende dieren, waar het water van wemelt, soort na soort, en al de gevleugelde dieren, soort na soort. En God zag dat het goed was.²² God zegende ze en Hij sprak: 'Wees vruchtbaar en word talrijk; bevolk het water van de zee, en laat de vogels talrijk worden op het land.'²³ Het werd avond en het werd ochtend; dat was de vijfde dag.

²⁴En God zei: 'Het land moet levende wezens voortbrengen van allerlei soort: tamme dieren, kruipende dieren en wilde beesten van allerlei soort.' Zo gebeurde het.²⁵ God maakte de wilde beesten op het land, soort na soort, de tamme dieren, soort na soort, en alles wat over de grond kruipt, soort na soort. En God zag dat het goed was.

²⁶En God zei: 'Nu gaan Wij de mens maken, als beeld van Ons, op Ons gelijkend; hij zal heersen over de vissen van de zee, over de vogels van de lucht, over de tamme dieren, over alle wilde beesten en over al het gedierte dat over de grond kruipt.'²⁷ En God schiep de mens als zijn beeld; als het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen.²⁸ God zegende hen, en God sprak tot hen: 'Wees vruchtbaar en word talrijk; bevolk de aarde en onderwerp haar; heers over de vissen van de zee, over de vogels van de lucht, en over al het gedierte dat over de grond kruipt.'

²⁹En God zei: 'Hierbij geef Ik alle zaadvormende gewassen op de hele aardbodem aan jullie, en alle bomen met zaaddragende vruchten; zij zullen jullie tot voedsel dienen.³⁰ Maar aan alle wilde beesten, aan alle vogels van de lucht en aan alles wat over de grond kruipt, aan alles wat dierlijk leven heeft, geef Ik al het groene gewas als voedsel.' Zo gebeurde het.³¹ God bekeek alles wat Hij gemaakt had, en Hij zag dat het heel goed was. Het werd avond en het werd ochtend; dat was de zesde dag.

2 Zo werden de hemel en de aarde voltooid, en alles waarmee ze toegerust zijn.² Op de zevende dag bracht God het werk dat Hij verricht had tot voltooiing. Hij rustte op de zevende dag van al zijn werk dat Hij verricht had.³ God zegende de zevende dag en maakte hem heilig, want op die dag rustte God van al het werk dat Hij scheppend tot stand had gebracht.

1:20
Job 12:7-10

1:22
Gen. 1:28; 8:17;
9:2

1:26-27
Wijsh. 2:23;
Sir. 17:3
1:26
Gen. 5:1;
1 Kor. 11:7;
Ef. 4:24;
Kol. 3:10
1:27

Gen. 9:6;
Mat. 19:4;
Marc. 10:6;
Jak. 3:9
1:28
Gen. 9:1,7;
Ps. 8:6-9;
Wijsh. 9:2;
10:2; Sir. 17:2-4;
Jak. 3:7
1:29-30
Ps. 104:14
1:31
1 Tim. 4:4

2:2-3
Hebr. 4:4
2:3
Ex. 20:11;
31:16-17;
Hebr. 4:10

(1:21) *zeemonsters* De zeemonsters symboliseren de machten van de chaos. In vele teksten wordt gezegd dat God vecht tegen deze machten (zie de aantekening bij Job 3:8). Hier wordt verklaard dat God deze monsters geschapen heeft waardoor Hij als machtiger dan deze wezens wordt voorgesteld.

(1:24) *van allerlei soort* Deze opsomming (zoals die van de planten in vers 11) brengt tot uitdrukking dat alle toen bekende dieren door God geschapen zijn.

(1:26) *Wij* Dit meervoud kan opgevat worden als een majesteitsmeervoud: God beraadslaagt met zichzelf.

(1:26) *mens* De Hebreeuwse term *adam*, 'mens', is blijikbaar collectief.

(1:26) *beeld van Ons* Algemeen kan deze uitdrukking betekenen dat de mensheid een verwijzing naar God in zich draagt. Anderzijds is het ook mogelijk

dat in deze context de mensheid, als beeld van God, medeschepper is, die verantwoordelijkheid heeft over de schepping (vergelijk vers 28).

(1:29) *zij zullen jullie tot voedsel dienen* Ook in de Grieks-Romeinse wereld gold het vegetarisch regime als een eigenschap van een 'gouden tijdperk'. In Genesis 9:3 wordt een nieuw tijdperk ingeluid: daar krijgen de mensen verlof, voortaan ook dierlijk voedsel te eten. Daarin komt tot uitdrukking dat de harmonie binnen de schepping door de zonde is verstoord.

(2:2) *Hij rustte op de zevende dag* Deze rustdag wordt elders (bijvoorbeeld Exodus 20:8-10; 31:13-17) de *sabbat* genoemd. 'Sabbat' hangt samen met een werkwoord dat 'rusten' betekent. Het is een goddelijke instelling en die dag moet aan God voorbehouden worden. Elders vinden we sociale motiveringen voor het onderhouden van de sabbat, vergelijk Deuteronomium 5:12-15.



BRONWATER

Leven van de wind

Henke Laban

De heilige Geest maakt mensen enthousiast en geestdriftig voor God en zijn koninkrijk. Hij werkt als dynamiet, blaast op wat niet goed is en geeft er vrede, vreugde en liefde voor in de plaats. Zo worden mensen een spiegel van Gods liefde.

NIET ALLEEN

Vlak voor zijn hemelvaart geeft Jezus zijn discipelen de opdracht over Hem te getuigen. Bang als ze zijn om opgepakt te worden, brengen ze hun tijd liever door in gebed. Maar dan waait de heilige Geest als een wind door het huis. Wat een wonderlijke gebeurtenis is dat geweest. Alles verandert en de discipelen getuigen vol enthousiasme van hun opgestane Heer, te beginnen met Petrus. Zonder nog over de gevolgen na te denken. Dat doet de Geest met mensen. Hij overtuigt je van Gods liefde op zo'n manier dat je er je mond niet over kunt houden. Je leert ook je eigen fouten en gebreken kennen. De Geest geeft je de kracht om ermee te breken, leert je wat het is om vergeving te krijgen en te geven. Je krijgt oog voor je naaste in nood en gaat verbondenheid ervaren met andere mensen die God liefhebben. Die Geest had Jezus zijn discipelen beloofd. De heilige Geest, de Pleitbezorger, zou in zijn plaats komen, hen kracht geven en hen herinneren aan alles wat Hij gezegd had.

•••
Het Griekse woord *parakletos* betekent pleitbezorger en trooster. Een parakleet was een soort advocaat, iemand die hulp en bescherming gaf aan een beschuldigde.
•••

BIDDEND AAN HET WERK

De Geest als pleitbezorger, wat moet je je daarbij voorstellen? Er was eens een man die zich afvroeg of hij wel goed genoeg was voor God. Hij tobde over zijn schuld tegenover God en tegenover mensen. Juist *dán* is het de Geest die je te hulp komt en je troost. Die je laat zien wat Christus gedaan heeft aan het kruis: de schuld betaald voor ieder die Hem liefheeft. Die bij God voor ons pleit en vraagt om vrijspraak, omdat Jezus de schuld al betaald heeft! Die voor ons bidt als we zelf de woorden niet meer kunnen vinden.

Zoals molenaars hun werk doen bij de gratie van de wind, leven ook christenen bij de gratie van de heilige Geest. Het mooie is dat wij de Geest gratis krijgen. Omdat Christus ervoor heeft betaald met zijn bloed. Biddend mogen we met die Geest aan het werk. En dan gebeuren er wonderlijke dingen die ons volkomen onbekend zijn! De Geest geeft als het ware een voorschotje op de hemel. Af en toe mag je al iets meemaken van de tijd die komen gaat.

Handelingen 2:1-4

Om te onthouden

- 1** Welke gevoelens maakt dit thema bij je los? Heb jij de Geest 'als voorschot op de hemel' weleens ervaren?
- 2** Welke vrucht van de Geest herken je in je eigen leven? Lees ook Galaten 5.
- 3** Wat zijn voor jou plaatsen of momenten dat je iets van de Geest ervaart?
- 4** Lees Romeinen 8:18-30. Welk gedeelte troost of bemoedigt je het meest?

‘Doe iets **goeds**,
denk iets **moois**,
zeg iets **liefs**, dan heeft
elke dag iets **positiefs**.’



De Psalmen

Eerste Boek

PSALM 1-41

Gelukkig de mens die vreugde beleeft aan de wet

1:1-2
Ps. 119:1-3
1:1-6
Deut. 30:15-20;
Spr. 4:18-19

- 1** Gelukkig de mens
die niet ingaat op de raad van bozen,
niet op de weg van zondaars staat,
niet in de kring van schampere spotters wil zitten,
² maar vreugde beleeft aan de wet van de HEER,
ja, dag en nacht daaruit zacht reciteert.
³ Hij is als een boom,
geworteld aan stromend water,
die elk seizoen opnieuw vrucht draagt;
nooit zullen zijn bladeren verdorren,
alles wat hij doet brengt hij tot een goed einde.
⁴ Maar ongelukkig zullen de bozen zijn:
zij lijken op kaf,
opgejaagd door de wind.
⁵ Zo staan er geen bozen op binnen Gods bestel,
geen zondaars binnen de gemeenschap van de rechtvaardigen.
⁶ Met zorg volgt de HEER de weg van de rechtvaardigen,
de weg van de bozen loopt uit op niets.

1:2
Joz. 1:8

1:3
Jer. 17:8

1:4
Job 21:18;
Ps. 35:5

Ikzelf heb mijn koning gezalfd

2:1-2
Hand. 4:25-26

- 2** Waarom komen de volken in opstand
en zinnen de naties op zinloze plannen?
² Waarom stellen koningen van de aarde zich in slagorde op,
beramen vorsten een oorlogsplan
tegen de HEER en tegen zijn gezalfde?
³ 'Wij willen hun ketens verbreken
en ons van hun boeien bevrijden.'

2:2
Ps. 83:6

(1:1-6) *Gelukkig de mens* Deze psalm, in de oude traditie wel met psalm 2 als één geheel beschouwd, dient als inleiding op het boek Psalmen en zet de toon voor het geheel.

(1:2) *wet* Dit woord is ruimer dan het hedendaagse wetsbegrip en omsluit alles waardoor God zijn wil te kennen geeft; het Hebreeuwse woord *tora* kan vertaald worden met onderrichting.

(1:2) *reciteert* Eeuwenlang heeft men halffluid gelezen, ook indien men alleen was.

(1:3) *geworteld* Anders dan de boze (vers 4) staat de rechtvaardige vast. Vergelijk aantekening bij psalm 15:5.

(1:3) *stromend water* Vergelijk de aantekening bij Johannes 4:10.

(1:5) *rechtvaardigen* Iemand is rechtvaardig als hij erop bedacht is de ander in zijn rechten te respecteren en te herstellen. Rechtvaardigheid

is bedreigend voor degenen die de rechten van anderen schenden en hoopgevend voor mensen die arm en misdeeld zijn. Het woord heeft de bijklank van heil, bevrijding, weldadigheid.

(1:6) *de weg* Dit woord duidt vaak op iemands levenswandel of gedrag. Het staat ook voor de onderrichting die God geeft in de vorm van zijn wilbeschikkingen. De weg van de HEER is óf de levensweg die God aan de mensen leert, óf de manier waarop Hij met de mensen omgaat. In psalm 1 gaat het om het gedrag van mensen en zijn er 'twee wegen': de vromen of rechtvaardigen volgen de goede weg, de bozen wijken ervan af (psalm 17:4,5; 119:29-30).

(2:2) *koningen van de aarde* Uit vers 3 blijkt dat het om gebonden koningen gaat, met andere woorden om vazallen. Tegenover de 'koningen van de aarde' staat degene 'die in de hemel woont' (vers 4).

- 4 Die in de hemel woont lacht,
de Heer spot met hen, 2:4
Ps. 59:9;
- 5 en in zijn woede spreekt Hij,
zijn grimmigheid benauwt hen: 2:5
Jes. 40:22-24
Ps. 110:5
- 6 'Ikzelf heb mijn koning gezalfd,
op mijn heilige berg, op de Sion.'
- 7 Ik verkondig het besluit van de HEER;
Hij zei tegen mij: 'Jij bent mijn zoon,
vandaag heb Ik je verwekt. 2:7
Hand. 13:33;
Hebr. 1:5; 5:5
- 8 Vraag, en Ik geef je volken in bezit,
de uithoeken van de aarde krijg je in eigendom.
- 9 Jij mag ze verpletteren met een ijzeren knots,
ze stukslaan als waren het aarden potten.' 2:9
Ps. 110:5-6;
Op. 2:27; 12:5;
19:15
- 10 Nu dan, koningen, kom toch tot inzicht,
jullie vorsten van de aarde, laat je vermanen;
11 onderwerp je aan de HEER in diep ontzag,
kus zijn voeten met schrik en beven, 2:10
Wijsh. 6:1
- 12 of Hij ontsteekt in woede en het is afgelopen met jullie;
ja, zijn woede ontvlamt snel. 2:12
Ps. 34:9
- Gelukkig allen die hun toevlucht nemen tot Hem.

Talrijk zijn mijn vijanden

- 3** Een zangstuk op naam van David, op de vlucht voor zijn zoon Absalom. 3:1
2 Sam. 15:13-17:14
- 2 Hoe talrijk zijn mijn vijanden, HEER,
hoe talrijk zijn mijn tegenstanders,
3 hoe talrijk zijn degenen die van mij denken:
'God zal hem niet redden.'
- 4 Toch bent U, HEER, levenslang een schild om mij heen,
mijn glorie, U heft mijn hoofd omhoog. 3:4
Deut. 33:29;
Ps. 7:11; 18:3
- 5 Nauwelijks heb ik de HEER geroepen
of Hij antwoordt mij vanaf zijn heilige berg.
- 6 Ik leg mij te slapen en ontwaak,
ik word wakker: 3:6
Ps. 4:9;
Spr. 3:24
- de HEER is mijn steun.

(2:6) *mijn koning* Vergelijk vers 6 en de aantekening bij Matteüs 1:16.

(2:7) *Ik* Hier neemt de koning het woord.

(2:7) *zoon* Dit woord heeft in de Bijbel een ruimere betekenis dan die van mannelijke afstammeling (vergelijk de aantekening bij 1 Samuel 25:8). God spreekt over Israël als zijn zoon (Exodus 4:22-23) en belooft aan het koningshuis van David dat Hij hun vader en zij zijn zoon zullen zijn (2 Samuel 7:14). De term duidt de nauwe relatie tussen de HEER en de koning aan: de oorsprong van het koningschap ligt bij God. Vergelijk psalm 89:27.

(2:9) *stukslaan ... aarden potten* Dit beeld gaat terug op een magisch ritueel waarbij men de namen van vijanden op aarden kruiken schreef, om die vervolgens stuk te slaan. Een dergelijk ritueel beleefde de strijd tegen de vijanden.

(2:11) *kus zijn voeten* Deze vertaling berust op een tekstcorrectie. De Hebreeuwse tekst is onduidelijk en wordt verschillend vertaald: Kus, of huldig, de zoon; Huldig in oprechtheid; Neem het onderricht aan.

(2:12) *Gelukkig* Zie de aantekening bij psalm 1:1.

(2:12) *allen die hun toevlucht nemen tot Hem* Iedereen die God als hoogste koning erkent.

(3:4) *mijn hoofd omhoog* Teken dat verdriet of verandering voorbij is.

(3:6) *Ik leg mij te slapen en ontwaak* Vermoedelijk brachten asielzoekers en aangeklaagde mensen de nacht door in het heiligdom voordat 's morgens door middel van een godsoordeel of vonnis over hun schuld of onschuld beslist werd.